

Doğa Derneği

2024 yılı Faaliyet raporu

2025-2050 Stratejik Planımızı Ortaklarımızla Birlikte Hazırlıyoruz.

Yeni stratejik planımız, doğa koruma alanında uzun vadeli ve sürdürülebilir çözümler geliştirmeyi amaçlıyor. Türkiye'nin biyolojik çeşitliliğini koruma yolunda kritik bir rehber olacak bu plan, önümüzdeki 25 yıl boyunca ulusal ve uluslararası doğa koruma politikalarının şekillendirilmesinde önemli bir rol oynayacak.

Stratejik planı oluşturmak için geniş katılımlı, veri odaklı ve aşamalı bir süreç yürütüyoruz. Ulusal ve uluslararası ağıımızdaki üyeler, gönüllüler, akademisyenler, basın mensupları, hukukçular, karar vericiler ve fikir önderleri dahil olmak üzere yaklaşık 50.000 kişiye ulaştık. Ayrıca, plan kapsamında derinlemesine mülakatlar ve tematik çevresel analizler gerçekleştiriyoruz.

Gediz Deltası'nda Tatlı Su Ekosistemi Restorasyonu

Eylül 2024'te, Gediz Deltası'ndaki tatlı su ekosistemlerindeki ekolojik tahribatın onarılması ve sürdürülebilir yönetim anlayışının güçlendirilmesi hedefiyle İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ile çalışmalara başladık. Bu kapsamda, deltadaki ıslak çayır habitatlarının restorasyonu, yerel paydaşların ve karar vericilerin kapasitelerinin artırılması amaçlanıyor. Alandaki yeraltı su seviyelerinin izlenmesi, toprak analizlerinin yapılması ve otçul hayvan taşıma kapasitesinin belirlenmesi gibi çalışmalar yürütülerek kapsamlı bir mera yönetim planı hazırlanacak. Ayrıca kaçak yolların kapatılması, okaliptüs plantasyon alanlarının yeniden mera alanına dönüştürülmesi ve parçalanmış mera habitatlarının restore edilmesi için ekolojik uygulamalar hayata geçirilecek.

Fotoğraf: Mahmut Koyaş

21. Türkiye Kuş Konferansı Ankara'da Gerçekleşti.

Gazi Üniversitesi ile birlikte düzenlediğimiz 21. Türkiye Kuş Konferansı'nda bu yıl "Yaban Hayatı Suçları ve Kuşlar" temasını ele aldık. Türkiye'nin dört bir yanından gelen 30 akademisyen ve doğa koruma alanında uzman kişi, konuyla ilgili deneyimlerini ve bilimsel çalışmalarını katılımcılarla paylaştı.

Konferansta, yaban hayatı suçlarıyla mücadele örneklerinden mevzuatlara, arkeolojik kalıntılarda elde edilen kuş bulgularından yapay zeka ve doğa ilişkisine kadar birçok konu tartışıldı. Üçüncü gün ise katılımcılarla birlikte Mogan Gölü'nde kuş gözlem yürüyüşü gerçekleştirdik. Gölün güncel durumu, ekolojisi ve mevcut tehditleri değerlendirildi.

“Dönüşen Dünyada Doğamızı Savunmak” Buluşması

18-19 Mayıs 2024 tarihlerinde Seferihisar Doğa Okulu'nda doğa savunucularını bir araya getiren “Dönüşen Dünyada Doğamızı Savunmak” buluşmasını gerçekleştirdik.

Anadolu'nun farklı bölgelerinden doğa koruma alanında çalışan aktivistler, uzmanlar ve sivil toplum temsilcileriyle bir araya gelerek, ortak mücadele alanlarını ve çözüm yollarını tartıştık. Katılımcılar, doğa koruma çalışmalarında yalnız olmadıklarını görerek, bir ağın parçası olmanın gücünü hissettiler. Buluşma, başarılı doğa savunuculuğu örneklerini paylaşarak, katılımcıların motivasyonlarını artırmalarına ve daha aktif rol üstlenmelerine katkı sağladı.

Çalıştay raporuna linkten ulaşabilirsiniz. <https://dogadernegi.org/wp-content/uploads/2024/06/Donusen-Dunyada-Dogamizi-Savunmak.pdf>

Türkiye ve Slovenya'da Kuraklık ve Sulak Alanlar İçin Ortak Çalışmalarımızı Tamamladık.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Köy-Koop İzmir Birliği ve uluslararası ortaklarımız DOPPS/BirdLife Slovenya, Lübliyana Belediyesi ve Lübliyana Kentsel Bölge Kalkınma Ajansı ile birlikte yürüttüğümüz "Kuraklık Yönetimi ve Sulak Alanların Korunması Yoluyla Sürdürülebilir Kentsel Gelecek" çalışması tamamlandı.

Çalışma kapsamında İzmir ve Lübliyana'da düzenlenen toplantılarda, kuraklığa karşı yerel ve bölgesel stratejiler geliştirilmesi, sulak alanların korunması ve adaptasyon planlarının oluşturulması gibi konular ele alındı.

Bu çalışmalar sayesinde, Gediz Deltası ve diğer sulak alanların korunması konusunda somut ve sürdürülebilir iş birlikleri kuruldu. Çiftçiler, öğrenciler ve yerel halk için bilinçlendirme çalışmaları yürütüldü. Proje kapsamında

her iki şehir için "Kuraklık ve Sulak Alanların Korunması Eylem Planı" hazırlandı.

Dünya Sulak Alanlar Günü'nde Bir Aradaydık.

3 Şubat 2024'te **Dünya Sulak Alanlar Günü** kapsamında sulak alanların önemi ve Gediz Deltası'ndaki tehditlere dikkat çekmek amacıyla bir kuş gözlem etkinliği düzenledik.

3 Şubat 2024'te **Dünya Sulak Alanlar Günü** kapsamında sulak alanların önemi ve Gediz Deltası'ndaki tehditlere dikkat çekmek amacıyla bir kuş gözlem etkinliği düzenledik.

Doğa Derneği uzmanları, deladaki biyolojik çeşitlilik, iklim değışikliği ile bağlantısı ve gerekli restorasyon uygulamaları hakkında bilgi verdi. Katılımcılar, sulak alanların ekolojik işlevlerini keşfederken, kuş gözlem etkinliğiyle bölgedeki türleri yakından tanıma fırsatı buldular.

Tepeli Pelikanlar için Yuva Platformu Kurduk.

Gediz Deltası nesli tehlike altına girmeye yakın tepeli pelikanın Türkiye'de düzenli ürediği 5 alandan biri ve tepeli pelikanın dünya nüfusunun yüzde 3'üne yuva oluyor.

Türkiye’de kayıt altına alınan 3 pelikan türünden biri olan tepeli pelikan, 1950-1980’li yıllarda ülkemizde 17 farklı sulak alanda üreyordu. Ancak sulak alanların kurutulması, su rejimine yapılan müdahaleler ve yuvalama alanlarında türün rahatsız edilmesi sonucu sayıları azaldı.

Gediz Deltası’nda tepeli pelikanların üreme alanlarının yok olmasının ana nedenleri arasında iklim değişikliği nedeniyle deniz seviyesinin yükselmesi, dalga ve akıntıların aşındırması sonucunda alanların adaların su altında kalması ve üreme alanlarındaki insan baskısı geliyor.

Tepeli pelikanların üreyebileceği yeni alanlar oluşturmak için çalışmalarımıza başladık. Gediz Deltası’nda ahşap yapay üreme platformu inşa ettik. Yapay yuvaya yuva materyali ve yapay pelikan maketleri yerleştirdik. Bu çalışmalar, tepeli pelikanların popülasyonunu korumak ve güçlendirmek için atılmış önemli bir adım.

Gediz Deltası Restorasyon Açılış Toplantısı’nı Gerçekleştirdik.

17-18 Aralık 2024’te İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ortaklığında Gediz Deltası Restorasyon Açılış Toplantısı’nı düzenledik.

Toplantıda:

- Gediz Deltası’nda geçmişten bugüne yürütülen araştırmalar ve koruma çalışmaları paylaşıldı.

- Deltadaki restorasyon ihtiyaçları, hedefleri ve yöntemleri, ulusal ve uluslararası rneklele değerlendirildi.
- Bölgedeki ekosistem sorunları ve çözüm nerileri masaya yatırıldı.

Toplantıya yerel yönetimler, kamu kurumları, akademisyenler ve doğa koruma uzmanları katıldı.

Hatay Dağ Ceylanlarının Geleceği için Ortak Koruma alışması Başladı.

Dünya Doğa Koruma Birliği (IUCN) tarafından desteklenen ve Hatay Tabiatı Koruma Derneği (TAKODER) ortaklığında yürütülen "Hatay Dağ Ceylanının Geleceğini Ortak Koruma abalarıyla Güvence Altına Almak" isimli çalışmamız kapsamında, nesli tehlike altında olan dağ ceylanlarının korunması ve yaşam alanlarının iyileştirilmesi için çeşitli çalışmalar gerçekleştiriyoruz.

Fotoğraf: Yusuf zbey

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün desteği ile yerel paydaşlarımızla özellikle üreme dönemlerinde suya erişimin kritik olduğu dağ ceylanları için üç yeni su kaynağı oluşturduk. Ceylanların protein ihtiyaını desteklemek amacıyla 10 dönümlük bir alana nohut ekimi yaptık

ve bu alanın hasat edilmemesini sağladık. Buna ek olarak, bölgede ceylanlar için risk oluşturan sarnıçları, yarasalar gibi bu alanları barınak olarak kullanan diğer türlerin giriş çıkışını engellemeyecek şekilde ızgara sistemiyle güvenli hale getirdik.

Ayrıca, bölgedeki 300 öğrenciyle eğitim çalışmaları gerçekleştirdik ve yerel paydaşlar ile yetkililerle bir araya gelerek dağ ceylanlarının geleceğine yönelik toplantılar düzenledik.

Dünyada yalnızca Türkiye'nin Hatay-Suriye sınırı ve İsrail'de yaşayan iki popülasyonu bulunan dağ ceylanları, düşük genetik çeşitlilikleri nedeniyle hastalıklar gibi tehditlere karşı oldukça hassas. Bu kapsamda, Prof. Dr. Mustafa Sözen ve Prof. Dr. Yaşar Ergün liderliğinde, yeni bir popülasyon oluşturulması ve türün bu tehditlere karşı dayanıklılığının artırılması amacıyla bir yerleştirme planı hazırlanıyor. Bu çalışmanın sonuçlarını içeren rapor, 2025 yılı içinde yayımlanacak.

Okaliptüs Ağaçlarının Biyoçeşitlilik Üzerine Etkisinin İncelenmesi Raporu Yayınlandı

Doğal yaşam alanlarından uzak bölgelere taşınan bitki türleri, uygun koşulları bulduklarında hızla yayılıp yerel ekosistemler üzerinde baskı kurabiliyor. Avustralya kökenli okaliptüs ağaçları da bu türlerden biri. Türkiye'nin farklı bölgelerindeki sulak alanlara, geçmişte sivrisineklerle mücadele amacıyla dikilen bu ağaçlar, su döngüsü ve biyoçeşitlilik üzerinde olumsuz etkiler yaratıyor.

İzmir'in Gediz Deltası'nda da benzer bir süreç yaşandı. Yüksek su tüketimiyle bilinen okaliptüsler, tatlı su kaynaklarını hızla tüketerek mera alanları ve geçici sulak alanlar üzerinde baskı oluşturdu. Bu durum yalnızca bitki örtüsünü değil, deltada yaşayan canlıları, toprakta yaşayan organizmaları ve ekosisteme bağlı küçük ölçekli hayvancılığı da etkiledi.

Gediz Deltası'nda su kaynaklarının korunması ve ekosistemin iyileştirilmesi için, okaliptüs ağaçlarının kontrollü bir şekilde alandan çıkarılması, yerel bitki örtüsünün eski haline dönüştürülmesi, süreç boyunca yeraltı ve yerüstü suları, toprak yapısı ve biyoçeşitliliğin bilimsel yöntemlerle izlenmesi gerekiyor.

Sulak alanlar, sadece su kuşları için değil, pek çok canlı için kritik yaşam alanları sunuyor. Gediz Deltası gibi hassas ekosistemlerde yanlış uygulamalar nedeniyle ortaya çıkan sorunları çözmek ve doğal süreçleri

eski haline getirmek için doğru adımlar atılması gerekiyor. Bu kapsamda uzman katkılarıyla hazırlanan raporumuzda, okaliptüs ağaçlarının biyoçeşitlilik ve su kaynakları üzerindeki etkileri ele alınmış ve Gediz Deltası'nda bu etkilerin azaltılmasına yönelik öneriler sunulmuştur.

Rapora ulaşmak için:

<https://dogaderneji.org/wp-content/uploads/2024/12/OKALİPTUS-AGAÇLARININ-BIYOÇESITLILIK-UZERINE-ETKISININ-INCELEMESI-RAPORU.pdf>

Türkiye Pelikan Sayımını Koordine Ettik.

1 Haziran 2024'te, ülke genelindeki 13 sulak alanda ak pelikan ve tepeli pelikan türlerini araştırarak Türkiye'deki 7. Güneydoğu Avrupa Pelikan Sayımını koordine ettik. 12 uzman ve 15 gönüllünün özverili desteğiyle, 345 ak pelikan (18 yavrulu 327 yetişkin) ve 756 tepeli pelikan (95 yavrulu 670

yetişkin) kayıt altına aldık. Bu tür düzenli, eş zamanlı sayımlar, tehditlerin erken tespitini ve zamanında koruma eylemlerini için önemli bir rol üstlenir.

Kış Ortası Su Kuşu Sayımları

Her yıl Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından koordine edilen Kış Ortası Su Kuşu Sayımları, sulak alanlarda kışlayan su kuşları hakkında önemli bilgiler sunuyor. Elde edilen sonuçlar Önemli Kuş Alanları'nın (ÖKA) belirlenmesi, korunan alanların ilan edilmesi ve önerilmesi, koruma çalışmalarının önceliklendirilmesi gibi pek çok süreçte doğa korumacılara katkı sağlıyor.

4. Bölge Müdürlüğü sorumluluğunda bulunan İzmir, Aydın, Manisa ve Muğla illerinde bulunan sulak alanlardaki çalışmalara gönüllü katkı sağladık. Ocak ayının ikinci ve üçüncü haftasında gerçekleştirilen sayımlarda ekiplerin oluşturulması, sayım günlerinin ve saatlerinin belirlenmesi, güvenilir veriler elde edilmesi ve verilerin derlenmesi konularında destek olduk. Veri analizi ile sayım sonuçlarını rapora dönüştürerek müdürlük ile paylaştık.

Küçük Akbaba

Nesli küresel ölçekte tehlikede (EN) olan küçük akbabalar, Anadolu'nun farklı bölgelerinde yayılış gösteriyor. Anadolu'da yaşayan dört akbaba türünün en küçüğü olan küçük akbabalar için Türkiye Avrupa'daki en önemli küçük akbaba üreme popülasyonlarını barındırıyor. Ayrıca Balkanlar ve Doğu Avrupa'da üreyen bireyler yılda iki kez Türkiye üzerinden göç ediyor.

İlk kez 2021 yılında belirlediğimiz Mersin'deki üreme alanlarını bu yıl da kapsamlı olarak araştırdık. Bölgedeki aktif ve potansiyel yuva noktalarını belirledik, yoğun olarak kullandıkları beslenme alanlarını ortaya çıkardık.

Toy

Uçabilen en ağır kuş türü olan ve bozkır ekosistemi ile özdeşleşen toyların sayısı, yoğun endüstriyel tarım faaliyetleri, mera alanlarının yok edilmesi ve avcılık gibi tehditler nedeniyle hızla azalıyor. Türkiye'de 600, dünyada ise 30.000 ergin bireyin kaldığı tahmin ediliyor. Dünya Doğa Koruma Birliği (IUCN), son güncellemesinde türün tehdit kategorisini hassas (VU) statüsünden tehlikede (EN) statüsüne yükseltti. Ne yazık ki, toylar için artık daha fazla koruma çalışmasına ihtiyaç var. 2024 yılında toyların İç Anadolu'daki az bilinen yaşam alanlarını araştırdık ve bazı bölgelerde türün

varlığını belirledik. Acigöl Havzası'ndaki toy varlığını aktaran bilimsel çalışmamız da OSME dergisinde yayınlandı.

https://www.researchgate.net/publication/381376185_The_Great_Bustard_Otis_tarda_populationof_the_Acigol_Basin_and_its_northern_surroundings_Turkiye

Fotoğraf: Ignacio Yúfera

Yaban Hayatı Suçları

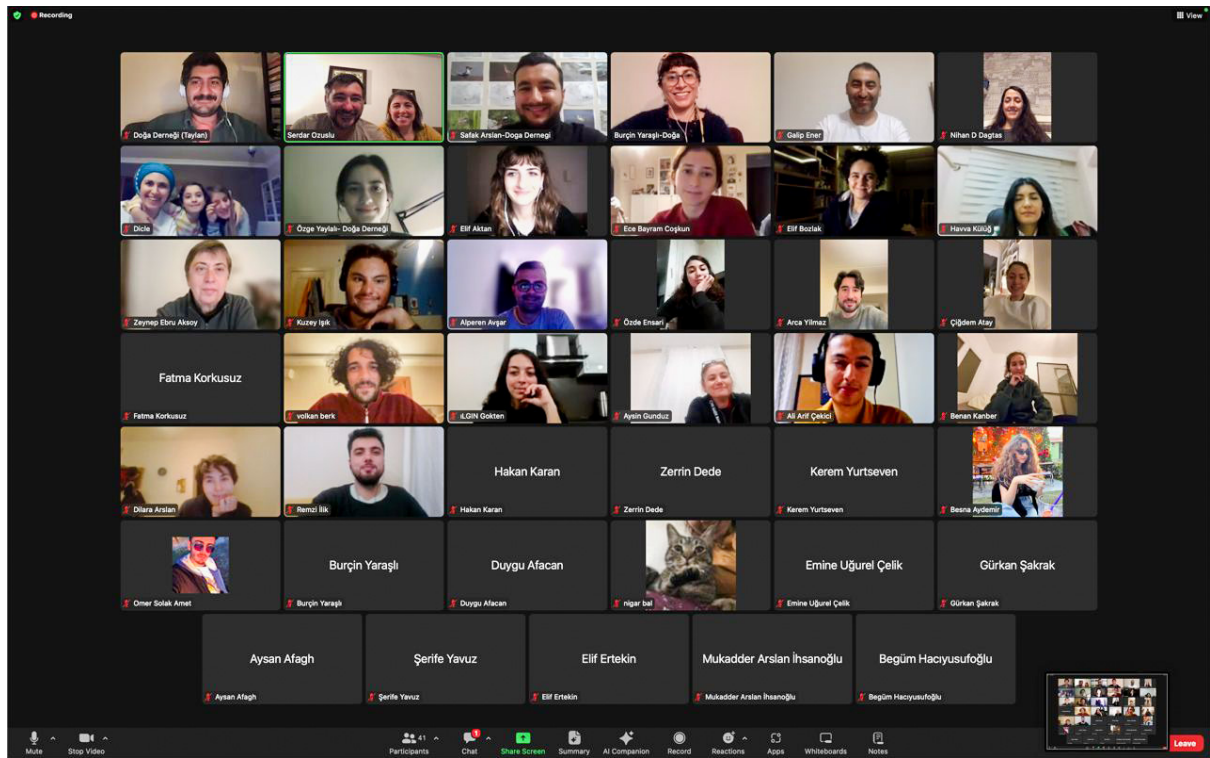
Türkiye, sahip olduğu zengin biyoçeşitliliğe rağmen, yaban hayatı suçlarıyla mücadelede yetersiz kalmaktadır. Avcılık, kaçakçılık ve zehirlenme gibi tehditler hızla artarken, bu suçların gerçek boyutu belirsizliğini korumaktadır. 2000-2023 yılları arasında medyadaki 183 yaban hayatı suçu haberini irdeledik ve vakaların Konya, Kahramanmaraş, Antalya, Elâzığ ve Niğde illerinde yoğunlaştığı görülmüştür. En fazla hedef alınan türler arasında çulluk, keklik, bildircin ve yırtıcı kuşlar yer almaktadır. 2000-2022 yılları arasında yapılan akademik çalışmalar, av turizmi, kara avcılığı mevzuatı, avcılığın ekosistemle ilişkisi ve yaban hayatı suçları gibi konulara odaklanmıştır. Yaban hayatı suçlarının mevcut durumunu anlamak için Gediz Deltası, Bolkar Dağları, Tuz Gölü ve İstanbul'un Kuzey Ormanları'nda saha çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Gediz Deltası, ulusal ve uluslararası koruma statülerine sahip olmasına rağmen yasadışı avcılığın hedefi

olmaktadır. Bölgede canlı kamera sistemleri ve düzenli saha çalışmalarıyla azaltım önlemleri uygulanmıştır. Avcıların saklanmak için kullandıkları gümeler tespit edilerek Doğa Koruma ve Milli Parklar İzmir Şube Müdürlüğü ekipleriyle imha edilmiştir. Bu çalışmalar, etkin koruma tedbirleriyle yaban hayatı suçlarının önlenebileceğini göstermektedir.

Bu imha sürecini anlatan filme ulaşmak için:

<https://www.youtube.com/watch?v=qVtT7ebo7z4>

Önemli Doğa Alanları Envanterini Güncelliyoruz.

Uluslararası öneme sahip olan "Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları" 17 yıl sonra yeni kriterlerle ve 9 canlı grubu (Bitkiler, yumuşakçalar, kızböcekleri, kelebekler, iç su balıkları, amfibi ve sürüngenler, memeliler ve kuşlar) üzerinden güncelleniyor. 12 akademisyen ve uzmanın yer aldığı koordinasyon ekibinin çalışmaları devam ediyor.

6 Kasım 2024'te mahkeme, iş birliği protokolünü ve sınır revizyon kararını iptal etti. Bu kararlar birlikte, gölün doğal su dengesini yeniden sağlamak ve ekosistemi restore etmek için yetkili kurumlarla iş birliği içinde çalışmalarımıza devam ediyoruz.

İzmir Gediz Deltası'ndaki Jeotermal Tehdidini Durdurduk.

UZUNBACAKLAR KAZANDI!

**Gediz Deltası'ndaki
Jeotermal Projesine karşı
açtığımız davayı kazandık.**

İzmir Gediz Deltası'nda yapılmak istenen Bölgesel Isıtma ve Termal Sağlık Amaçlı Jeotermal Kaynak Arama Projesi'ne karşı İzmir Barosu ve EGEÇEP ile açtığımız dava sonuçlandı. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği

projelerine karşı mücadelemiz sürüyor. Burada yapılmak istenen JES projelerine karşı geçtiğimiz 4 yıl içerisinde 5 hukuksal mücadeleyi kazanmıştık. Bu yıl, Küçük Menderes Enerji Petrol Jeotermal Maden Elektrik Üretim Mühendislik ve İnşaat A.Ş. tarafından çok küçük değişiklikler yapılarak revize edilen proje, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na tekrar sunuldu. Bilimsel raporlar, hukuki kazanımlar ve yöre halkının itirazlarına rağmen bakanlık, projenin ruhsatını ve Çevresel Etki Değerlendirmesi'ni (ÇED) yeniden onayladı. Bu ÇED olumlu kararına karşı 98 kişi ve 5 kurum ile birlikte 6. davamızı açtık ve bu davayı da kazandık. Bu projeler bir Kadim Üretim Havzası olan Orhanlı Vadisi'nde binlerce yıldır kesintisiz devam eden zeytin, tarım ve hayvancılık kültürünü ve binlerce canlının yaşamını tehdit ediyor. Şirketlerin doğayı yok eden projelerine karşı ilk gün olduğu gibi aynı kararlılıkla mücadele etmeye devam ediyoruz.